

de opmerking maken, dat de verfraaiing van 't park er maar weinig bij wint, want 't zijn slordige stroo- en vezelhoopen, die ze daar in de nauwe takoksels bijeenwerken. Ze verzorgen hun talrijke jongen met een voorbeeldigen ijver.

Geen wonder, dat een zoo veelzijdig ontwikkeld dier bijna de heele wereld veroverd heeft. De mensch heeft hem hier en daar een handje geholpen, maar dat was waarlijk niet eens noodig.

In Amerika zijn de musschen met voorbedachten rade ingevoerd als helpers tegen een rupsenplaag en toen de eerste broedsels goed en wel uitkwamen heeft een van Amerika's grootste dichters den Europeeschen gast een welkomst-ode toegezongen. Dat is een halve eeuw geleden, maar nu tapt broeder Jonathan uit een ander vaatje en wenscht hij den „brutalen drukken indringer“ weer ver, terug naar de oude wereld. Maar dat helpt niet veel; de „Engelsche musch“ is al tot aan de stille Zuidzee gevorderd en verdringt langzaam maar zeker de lieve inlandsche vogels.

Ook bij ons kabaalt de musch de andere vogels weg. Ze zijn niet tegen hem opgewassen, want het is altijd één tegen tien en daarom kan het niet anders, of wij moeten wel eens tegen hem optreden om de zwakkeren in bescherming te nemen. Op het platte land schikt het nog al en het wil mij zelfs toeschijnen dat de veete tegen de huiszwaluwen is bijgelegd. Een jaar of zes geleek het, dat de musschen de huiszwaluwen verjagen zouden, daar ze stelselmatig de oude nesten en zelfs pas gebouwde in beslag nemen, iets wat ze nog wel doen, maar toch heeft het niet zoo'n vaart genomen als men eerst wel vreesde.

Wie evenwel in of bij een groote stad of beter gezegd, in een musschenrijke streek andere vogels wel laten nestelen, moet beginnen met het den musschen onaangenaam te maken door hun nesten uit te halen of ze lichamelijk letsel aan te doen.

Dat lijkt nu wel wreed, maar het zou ook wreed zijn om die zwakkere vogels door de dikbekken te laten tyranniseeren. Daarbij komt nog, dat wij in 't voorjaar toch al met de musschen op gespannen voet staan om de tuinzaden die ze uit den grond pikken, de jonge plantjes die ze ontwortelen, de jonge erwten, die ze heelemaal kaal vreten en mijn mooie hepatica's, crocussen en primula's waarvan ze alle bloemen tot de laatste toe aan fijne snipper-tjes bijten.

Ik zorg dan wel voor vogelverschrikkers en span ook zwarte draden, wat soms wel helpt. Maar 't beste is toch een handvol keisteentjes. Wat kennen ze je dan gauw en wat heb je dan een prachtige gelegenheid om hun taal te leeren. Hun onderling lief en leed maken ze meestal bekend met 't welbekende „sjielp, sjielp“, de man met de

keisteentjes noemen ze „toerr“ als ze hem zien aankomen en als ze op een veiligen afstand zitten, dan schelden ze hem voor tèrr, tèrr, wat logger en dikker van geluid dan de bekende winterkoning-verwensching. Er zit niet veel klank in dien scheld-roep, je zoudt haast zeggen, dat 't tusschen de tanden door gepreveld wordt. Komt er wat meer klank in en wat minder gerol dan hoor je „truu“, of „tuur“ of „ruu“ en dat beduidt allemaal dat het gevaar geweken en dat het leven schoon is.

De ringmusschen hebben een aardige lokkreet, waarmee ze onder het vliegen elkander toeroepen en die weer wat herinnert aan het „knot, knot“ van de kneutjes. In heel veel opzichten staan de ringmusschen dichter bij de andere vogels dan bij de huismusch. Ze zijn iets slanker, hebben fijnere kleuren en mooier teekening en zijn iets minder zigeunerachtig dan de grauwkoppen. In de kop zit 't voornaamste onderscheid: de huismusch heeft een grijze kop met bruine zijstreepen, de ringmusch heeft een heel mooi compleet kastanjebruin kapje. Ge zoudt echter ook wel eens een huismusch met een geheel bruinen schedel kunnen ontmoeten, want zoo komen ze in Zuid-Europa wel voor, maar dan is de ringmusch nog altijd te herkennen aan zijn groote witte wangvlek met een zwarte plek er midden in, die van uit de verte wel wat lijkt op een vreesaanjagend wijd opengesperd oog. Tusschen wijfjes en mannetjes bestaat bij de ringmusschen nagenoeg geen onderscheid.

Over het nut of schade van de musschen wil ik maar niets zeggen, daar ben ik veel te voorzichtig voor, er zijn al Staatscommissie's benoemd, om uit te maken hoe dat nu eigenlijk zit, maar tot een goede eindconclusie zijn die nog niet gekomen. In ieder geval schaden ze in najaar en winter het minst, zoodat ge ze op uw voederplaatsen met een welwillend oog beschouwen moogt. Ge kunt ze wel in uw woning lokken tegelijk met het roodborstje en daarbij de opmerking maken dat al zijn ze ook zoo brutaal als de beul, ze toch nooit zoo mak en vertrouwelijk worden als die klassieke winter-troubadour.

JAC. P. THIJSSSE.

EEN MOOIE WANTS.

Er zijn tot nog toe eigenlijk maar twee insecten-orden, die zich in iets meer dan gewone belangstelling van het groote natuur-historisch dillettantisme mogen verheugen: de vlinders en de kevers. Daar blijven nog (volgens de nieuwere indeeling) een zeventiental orden over, waaraan de

meeste leeken zich niet wagen. Enkele ervan worden weliswaar min of meer stelselmatig bestudeerd, maar er zijn er ook, waar het veld ten onzent nog geheel en al voor ontgonnen moet worden.

En toch, hoewel de vlinders en de kevers in hunne uiterlijke verschijning en levenswijze een zekeren voorsprong hebben, de andere orden zijn even interessant, even belangrijk.

Nu is het ook hier weer het oude liedje van die fatale wisselwerking, die hiervan oorzaak is: ge-

Wijk aan Duin
10 Dec. 1903. D.B.

Jonge Larve.

Wijk aan Duin
10 Dec. 1903. D.B.

Oudere Larve.

noemde orden worden niet beoefend, wijl er geen algemeen toegankelijke litteratuur van bestaat, en omgekeerd zal die litteratuur niet komen, zoolang eene ijverige schare van dillettanten op zich laat wachten, die mede het noodige materiaal, de noodige gegevens verzamelt, om door de mannen der wetenschap te worden verwerkt.

Zoo'n veronachtzaamde orde vormen de „Gesnavelden“ (Rhynchota) vroeger ingeschreven onder den vreemden naam van „Halfvleugeligen“ (Hemiptera). Dat was in den tijd, toen alle orden naar een min of meer gelukkig vleugelkenmerk werden benoemd.

Dat er inderdaad weinig aan gedaan wordt, blijkt wel duidelijk uit de inhoudsopgaven van *De Levende Natuur*. Daar vinden we maar een paar artikelen over wantsen van den heer Jaspers; en dat in zeven jaargangen..... werkelijk, ik ben niet te sterk geweest in mijne vooropgezette beweringen.

Nu is er geen enkele insectennaam in staat, zoozeer een vooroordeel te scheppen, als die van wantsen, omdat iedereen daarbij denkt aan de beruchte bedwants, die „schandvlek van de familie.“

Toch doen we met dat vooroordeel den anderen leden der familie groot onrecht aan; want er zijn daaronder prachtige dieren, die voor de fraaiste torren niets onderdoen, en waarvan lichaamsbouw en levenswijze vooral niet minder interessant zijn. Ik was ten minste recht voldaan, toen ik in de vacantie te Wijk aan Duin een plekje vond, waar ik op een groepje doovenetel de larven van een wants maar voor het oprapen had.

Het waren fraaie dieren, ongeveer zoo groot, en van denzelfden vorm, als het Onslievenheerenbeestje. Dat het wantsen waren, was onmiddellijk te zien en nog beter te ruiken. Te zien was het aan den snavel, die netjes in een groef aan de onderzijde van het borststuk ligt, en aan de vierledige sprieten.

Wie echter met deze morphologische kenmerken nog niet vertrouwd is, behoeft geen seconde in het onzekere te blijven, als hij kennis maakt met den meer dan afschuwelijken stank dezer diergroep. De bekende zwavelwaterstof- en zwavelkoolstofgeuren zijn er nog frisch bij.

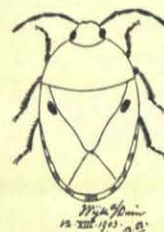
Maar de wantsen zelve varen er wel bij: in dien stank en stellig evenzeer in een walgelijken smaak bezitten zij verweermiddelen, waarvoor insectenetende dieren onbepaald respect hebben. Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat ik de larven boven op de planten zag zitten, zoodat ze wel in het oog moeten vallen. Door de heldere (waarschuings-) kleuren, roepen zij eventueele vijanden een afdoend: „Pas op!“ toe.

Ze denken er evenmin aan, verstoppertje te spelen, als de rood-en-blauw geteekende kikvorsch uit Nicaragua, of, om dichterbij huis te blijven, de zebra-rupsen der St.-Jacobvlinders en de pijlstaartrupsen van den wolfsmelkvlinder.

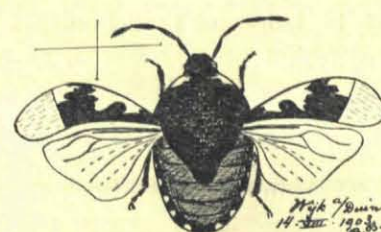
Wat de kleurencombinatie der livrei betreft, hadden onze wantsenlarven moeilijk een betere kunnen treffen. Men past ze tegenwoordig ook toe bij seinpalen en afsluitboomen onzer spoorwegen.

Zoo veel mogelijk vermeid ik onmiddellijke aanraking, door de dieren met plant en al in een blikken doosje te sluiten. Er waren er een paar bij, die nog in het voorlaatste larvestadium verkeerden: aardigste halve bolletjes, van voren geheel zwart, het achterlijf roomkleurig met rechthoekige zwarte vlekken op den rug en langs den rand traditioneel wit en zwart geblokt. Van vleugels is in dit stadium nog geen sprake: die worden pas aangelegd bij de eerstvolgende vervelling, wanneer tevens het „schildje“ ontstaat.

Dit is de toestand, die overeenkomt met het „popstadium“ van kevers, bijen, vlinders, enz. De

Nog niet uitgekleurd.

De Tweekleur Wants.

lichaamsvorm is nu meer ovaal en op het borststuk zijn in het midden een cirkelronde en langs de zijden halvemaaanvormige, witte vlekken aangebracht, terwijl de vleugelscheeden en het schildje door een breed zwarten band zijn afgezet.

Tot nog toe had ik geen enkel vermoeden op den naam van het dier, en feitelijk kende ik ook slechts van drie of vier wantsen de larven. Ik zou evenwel niet lang in het onzekere verkeerden. Geregeld

's morgens en 's avonds voorzag ik mijn „vee“ van versche doovenetels, waarbij ik ze eventjes vluchtig inspecteerde.

Bij een van die inspecties vond ik twee exemplaren, die de laatste larvehuid hadden afgelegd en nu als volwassen dier door de doos marcheerden. Ik herkende ze als *Schirus bicolor*, de tweekleurwants, vroeger meermalen door mij gevonden, o.a. op de voormalige Oosterbegraafplaats te Amsterdam, te Velzen, Bloemendaal, enz.

De larvehuidjes zaten nog in den oorspronkelijken vorm op een blaadje en vertoonden nog, hoewel wat flets, de larveteekening. Aan de rugzijde was een groote scheur, waardoor het volwassen dier naar buiten was gekomen. Het bleek, dat de larve zich vooraf stevig had vastgezet; want de klauwtjes zaten goed achter de oneffenheden van het blad gehaakt.

Den volgenden dag trof ik het, dat er juist een exemplaar was uitgekomen. Hoewel het eigenlijk heel natuurlijk was, verraste het mij toch, een zuiver wit, iets roomkleurig dier te zien zitten. Het verschijnsel, dat pas uitgekomen dieren eerst langzamerhand zoogenaamd uitkleuren, was mij overigens van vliegen, kevers, oorwormen, enz. wel bekend.

Dit proces duurde bij mijn voorwerp een uur of acht. Eerst begonnen sprietten en pooten zwart te worden. Daarna ontstond op elke vleugel een zwarte vlek, terwijl tevens de geblokte rand van het achterlijf even zichtbaar werd.

Het overige metaalglanzend blauwzwart werd nu langzamerhand zichtbaar, en eindelijk had ik het fraaie dier voor mij, waarvan de teekening hierbij gaat.

Het schijnt mij toe, dat de larven, voornamelijk de jongere, bij voorkeur de sappen uit de viernotige spitvrucht van den doovenetel zuigen. Bij voorkeur houden zij zich op in den kelk van eene uitgebloeide bloem. De oudere larven vond ik meestal zuigend op den bladsteel of de bladnerven, waar dus klaarblijkelijk de vaatbundels worden aangesproken. Heel diep wordt het zuigapparaat niet in de plant gestoken. Hoogstwaarschijnlijk, hoewel het moeilijk te controleeren valt, worden de sappen onttrokken aan het zeefgedeelte van den vaatbundel.

De volwassen dieren zoeken in het najaar een goed plekje om te overwinteren; waarna ze in het voorjaar weer voor den dag komen om voor eene volgende generatie de eieren te leggen.

B. BOON.

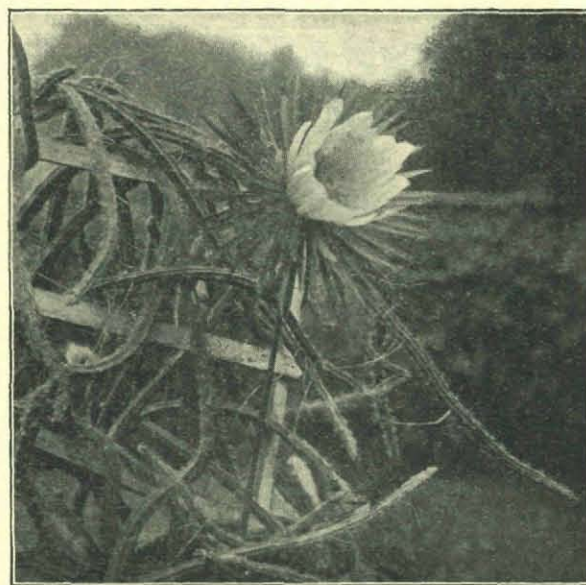

DE NACHTCACTUS CEREUS GRANDIFLORUS.

Op een van de weinige zomersche avonden die dit jaar, in Juli, ons schonk, werden wij gewaarschuwd: de nachtcactus in de kas van van den heer Van Regteren Altena bloeit! Wij togen er heen om dit prachtige natuurwonder te aanschouwen en moesten eenigen tijd geduld oefenen in den grooten stroom van nieuwsgierigen, welwillend dien avond in den tuin van genoemden heer toegelaten.

Eindelijk waren wij aan de beurt. Van der Kamp, de tuinman, die „het ding“ indertijd van een collega had meegebracht, op post bij zijn schat, gewapend met een goeden acetyleenlantaren.

En inderdaad, de roep die van deze bloem uitgaat

Nachtcactus in bloei.

is ten volle verdiend. Een prachtige kroon in den vorm en ter grootte van een porceleinen koffiekop (zoals die gebruikt worden in een Amsterdamsch koffiehuis) bestaande uit een 20-tal bladen van het fijnste en teederste wit, gevat in een stralenkrans van puntige slanke ca. 1 cM. breede kelkbadon in een heerlijk goudglanzend geel, dat de kroon als midden in een zon doet schitteren, terwijl een bundel van een honderdtal ragfijne porcelein-witte meeldraden, in welks midden een paar eveneens porceleinachtige stampers glanzende, van uit de diepte naar voren schieten: ziedaar een beste beschrijving van de bloem die in werkelijkheid van een pracht is ver buiten het bereik mijner pen; laat ik niet vergeten te vermelden dat zij daarbij een hoogst welriekende geur verspreidt, die doet denken aan vanillegeur, maar nog veel, veel fijner is. Ofschoon